

C253 – ECO25

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

18 mei 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, WERK EN SOCIALE ECONOMIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het oneigenlijk gebruik van opleidingscheques voor werknemers	1
Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de erkenning als VDAB-cursist voor werkzoekenden die een opleiding met volledig leerplan volgen	3

Voorzitter: mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het oneigenlijk gebruik van opleidingscheques voor werknemers

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, dit onderwerp is in deze commissie al eens aan bod gekomen. Toevallig is er nu een duidelijk voorbeeld opgedoken van het oneigenlijk gebruik. In een Vlaams cultureel centrum wordt reclame gemaakt voor het gebruik van opleidingscheques voor een cursus 'Zomerhoeden maken', de opvolger van de cursus 'Winterhoeden maken'.

Mijnheer de minister, een jaar geleden heeft de heer Laurys dit probleem al eens aangekaart. U hebt toen een heel genuanceerd antwoord gegeven omdat het niet eenvoudig is op te lossen. U zei toen dat het niet altijd even makkelijk is om te zien of een opleiding arbeidsmarktgericht dan wel een loutere vrijetijdsbesteding is. U voegde eraan toe dat het goed zou zijn scherp toe te zien op de erkenning van mogelijke opleidingscentra en dat er een enquête zou worden gevoerd bij de verschillende opleidingsverstrekkers om na te gaan of er inderdaad een probleem is.

Mijnheer de minister, is er de afgelopen maanden een verscherpt toezicht geweest? Is er een telefonische bevraging gehouden? Indien ja, zijn er dan misbruiken vastgesteld? Hoe staat u tegenover de reclame die door culturele centra wordt gemaakt? Ik veronderstel dat het in die gevallen toch eerder om het aanbieden van een vrijetijdsbesteding gaat. Wat zijn uw plannen voor de volgende maanden om dit probleem te aan te pakken?

De voorzitter: De heer Van Goethem heeft het woord.

De heer Roland van Goethem: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik deel de mening van de heer Van den Heuvel. Zomer- en winterhoeden heb-

ben ongetwijfeld hun nut. Als een cultureel centrum een cursus inricht om hoeden te maken, dan is dat fantastisch. Ik dacht echter wel dat ze veeleer bij de – weliswaar nuttige – vrijetijdsbesteding hoort.

Mijnheer de minister, als zo iets mogelijk is, dan is er een structurele fout of een structureel tekort in het decreet. De vraag is dan of we het decreet niet moeten aanpassen zodat de modaliteiten om de opleidingscheques te verkrijgen, duidelijker en scherper zijn omschreven.

De voorzitter: Mevrouw Tamsamani heeft het woord.

Mevrouw Anissa Tamsamani: Mevrouw de voorzitter, ik sluit me aan bij de vraag van de heer Van den Heuvel. Een aantal maanden geleden heb ik aan minister Moerman een vraag gesteld over het eigenlijk of het oneigenlijk gebruik van opleidingscheques. Dit voorbeeld toont aan dat het moeilijk is te bepalen of een cursus nuttig is voor de arbeidsmarkt.

Mijnheer de minister, uit cijfers blijkt dat die opleidingscheques vooral worden gebruikt door de middenkaders en de kaders. Hebt u daar enig zicht op? Komen de cheques terecht bij de doelgroep die ze het meest nodig heeft?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, wat de doelgroep betreft, is de evaluatie niet zo positief. Het Mattheuseffect speelt daar altijd. Mensen die een opleiding volgen, zijn degenen die er de capaciteit en de motivatie voor hebben. Die basis wordt natuurlijk gelegd tijdens vroegere opleidingen of in het onderwijs. We doen ons best om dat effect te keren via bijkomende maatregelen, waarbij een extra voordeel wordt gegeven aan mensen die, bijvoorbeeld, laaggeschoold zijn. Sommige van die maatregelen zijn vrij recent. Bij het begin van deze regeerperiode heeft de Vlaamse Regering er enige in het systeem ingevoegd.

Waarschijnlijk is het nu iets te vroeg om een definitief oordeel te vellen. Ik geef wel toe dat ik de situatie op dit punt niet zo rooskleurig zie. In dit soort maat-

regelen is er een intrinsiek Mattheuseffect aanwezig. De vraag is dan uiteindelijk hoe we ermee moeten omgaan. Als daardoor de opleiding in Vlaanderen in het algemeen wordt aangemoedigd, moeten we het Mattheuseffect er misschien maar bij nemen. Ik worstel nog met dat probleem. We moeten er over nadenken.

Het punt dat de heer Van den Heuvel aansnijdt, gaat niet zozeer daarover. Het gaat meer over het oneigenlijk gebruik van het instrument. Het doel van de opleidingscheques is dat de werknemer op eigen verzoek een opleiding volgt die niet uitsluitend of hoofdzakelijk op de huidige of toekomstige functie van de werknemer is gericht. Deze opleiding is een middel om bekwaamheden te verwerven die in ruime mate naar andere ondernemingen of werkgebieden kunnen worden overgedragen. Het uiteindelijke doel was de brede actieve bevolking te stimuleren om een opleiding te volgen en de brede inzetbaarheid op de arbeidsmarkt rechtstreeks of onrechtstreeks te verbeteren. Ik verwijs naar het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juli 2003. De opleiding moet worden gevolgd bij een daartoe erkend opleidingsverstrekker.

Uitgaande van dit veeleer ruime opzet voor de opleidingscheques van werknemers, is de beperking van de opleidingsthema's delicaat. Enerzijds ligt een brede maatschappelijke doelstelling aan de basis van de cheques, met name het stimuleren van het volgen van een opleiding. Anderzijds kan, wat het stimuleren van de brede inzetbaarheid op de arbeidsmarkt betreft, niet echt sluitend gecontroleerd worden of iemand al dan niet een opleiding volgt vanuit arbeidsmarktgerelateerde motieven. Zelfs voor deze opleiding, waarbij sterke twijfels kunnen rijzen over het nut van de besteding van Vlaams overheidsgeld, kan enige nuancering worden gemaakt.

De opleiding 'hoeden maken' wordt vanuit een imagoperspectief gepromoot in de wervingsfolder. Dit zegt echter niet alles over de motieven van de persoon om deze cursus te volgen. Zelfs daar kunnen dus nog nuancerende bedenkingen bij worden gemaakt.

In de loop van het jaar 2005 werd een evaluatie gemaakt van het gebruik van de opleidingscheques voor werknemers. De evaluatie betrof de verschillende aspecten van het gebruik van de opleidingscheques voor werknemers. Daarbij werd, voor wat de selectie van het opleidingsaanbod betreft, nagegaan

in hoeverre de opleidingen die binnen het kunstonderwijs worden verstrekt, arbeidsmarkt gericht zijn, als eerste oefening voor mogelijke opleidingsafbakening. Met de instellingen voor kunstonderwijs werd afgesproken om slechts de opleidingen van het type 'toegepaste kunsten en ambachten' toe te laten voor gebruik van het stelsel van de opleidingscheques werknemers.

De evaluatie van de opleidingscheques voor werknemers heeft geleid tot een aantal conclusies voor wat de analyse tot afbakening van de opleidingsthema's betreft. Een afbakening van het opleidingsaanbod vereist een verzwaring van de regiefunctie aangezien er zal moeten worden erkend tot op het niveau van de opleidingen zelf. Nu gebeurt dat op het niveau van de opleidingsverstrekkers. Elke opleidingsverstrekker moet dan een contract ondertekenen. Bij wijziging van het opleidingsaanbod moet dat contract telkens worden aangepast. Ook voor de opleidingsverstrekker zelf wordt dit een administratief zwaar systeem. Er moet een aanvraag voor erkenning gebeuren per opleidingsthema en leeractiviteit. Het gevolg daarvan is een zwaarder klachtensysteem. We moeten kunnen garanderen dat er rechtlijnig en neutraal wordt beoordeeld over het al dan niet aanvaarden van een opleiding, met een onderbouwde en transparante beslissingsprocedure. Er moet een zwaardere helpdeskfunctie komen omdat potentiële cursisten meer informatie zullen opvragen om er zeker van te zijn dat ze gesubsidieerd worden. We zullen een ex-post-controlemechanisme moeten inbouwen met een toets op het inschrijvingsbewijs. De vraag is dan of de cursist wel degelijk die opleiding gevolgd heeft. Tot slot moet er een omvangrijker informatiecampagne worden gevoerd.

Het systeem dat vandaag lichtvoetig en gebruiksvriendelijk is, wordt daardoor toch enigszins verzwaard. Eigenlijk was dit de opsomming van een aantal dilemma's waar ik nog niet definitief uit ben. Deze dilemma's zullen worden opgenomen in de competentieagenda van de Vlaamse Regering en de sociale partners.

De erkenning van de opleidingsverstrekker die niet voldoet aan de voorgeschreven criteria kan worden ingetrokken. Een opleidingsverstrekker moet een kwaliteitslabel hebben, moet zich houden aan de voorschriften van het besluit en moet een bewijs afleveren aan de cursist. Tot op heden werden echter geen sancties getroffen, wat niet betekent dat ik dat niet zou doen indien dat nodig zou blijken.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kan veel begrip opbrengen voor uw genuanceerd antwoord. We staan inderdaad voor een dilemma: hoe scherper de controle en hoe rigider de procedure, hoe meer toezicht moet worden uitgeoefend. Als we arbeidskrachten willen stimuleren om opleidingen te volgen, dan is het belangrijk om dat op een toegankelijke manier mogelijk te maken zonder al te veel procedures. De competentieagenda lijkt me daar een nuttig middel toe.

Mijnheer de minister, in welke mate zouden de resoc's een steentje kunnen bijdragen tot de erkenning van de opleidingscentra? Zij kunnen immers op lokaal vlak korter op de bal spelen. Toch koester ik daarover niet te veel verwachtingen.

Minister Frank Vandenbroucke: Wat u over de resoc's zegt, is een nieuw idee en ik moet daarover nadenken. Ik aarzel omdat we op een domein spelen waar we duidelijke rechten vastleggen. Het is nogal delicaat om die te laten verschillen van subregio tot subregio. Ik weet ook niet of de resoc's voldoende weerstand zullen kunnen bieden tegen het gelobby. Zij financieren dat niet, maar wel wij, de overheid. Ik aarzel dus.

Mevrouw Anissa Tamsamani: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. We moeten ons de vraag stellen of er niets moet worden gedaan aan dat Matthewseffect. Het is normaal dat mensen die iets hoger zijn opgeleid of beter geïnformeerd, de kanalen goed kennen. Ik dring erop aan dat er blijvend op wordt toegezien dat de doelgroepen de mogelijkheid krijgen om aanspraak te maken op de opleidingscheques.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de erkenning als VDAB-cursist voor werkzoekenden die een opleiding met volledig leerplan volgen

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, voor laaggeschoolde werkzoekenden bestaat de mogelijkheid om tegen voorwaarden bepaalde studies met een volledig leerplan aan te vangen, waarbij ze van een aantal verplichtingen van RVA en VDAB worden vrijgesteld. Daar zijn natuurlijk voorwaarden aan gekoppeld en niet iedereen kan dit doen. Het moet immers geen nieuwe vorm van subsidiëring van onderwijs zijn. Het gaat om personen die al twee jaar hun studies hebben beëindigd en minstens 312 uitkeringen hebben ontvangen tijdens die voorbije twee jaar.

Daarnaast bestaan er ook nog een aantal andere, meer soepele regelingen. De vrijstellingen betekenen dat iemand een aangeboden job mag weigeren, niet beschikbaar moet zijn op de arbeidsmarkt en niet als werkzoekende moet zijn ingeschreven. De vrijstellingen moeten elk jaar worden vernieuwd en zijn uiteraard afhankelijk van de resultaten die worden behaald in de opleiding.

In de praktijk blijven die mogelijkheden nogal onbenut omdat de VDAB er niet mee uitpakt. De leerling of student moet van de VDAB het statuut krijgen om de cursus te kunnen volgen. Het gevolg is dat de werkzoekende tijdens zijn opleiding geconfronteerd wordt met een vermindering van de werkloosheidsuitkering. Indien hij of zij geen gezinshoofd of een alleenstaande is, valt die persoon vanaf de tweede en derde periode in een veel lagere uitkering. Ook de opleidingskosten worden dan nogal zwaar om dragen. Al jaren wordt gepleit voor een sterkere benutting van dit instrument, maar zonder resultaat.

Ik moet eerlijk bekennen dat ik zelf niet goed wijs raak uit de verschillende systemen. Er zijn wel vijf artikels op van toepassing en het is niet helemaal duidelijk. Er bestaat een enorme waaier aan statuten voor personen die les volgen met een volledig leerplan. Merkwaardig is dat wanneer een werkzoekende een beroepsopleiding volgt in eigen beheer van VDAB of gesubsidieerd door derden, een individuele beroepsopleiding, een individuele opleiding in

een technische school (IBT) of specifieke opleiding, de werkloosheidsuitkering wel wordt gefixeerd. De werkzoekende krijgt dan een volledige uitkering. Wanneer de opleiding niet is erkend door de VDAB of als die elders gebeurt, dan loopt de werkloosheidsperiode door en vervalt de uitkering in de tweede en derde periode. Het lijkt me logisch dat er een gelijk-schakeling komt tussen de opleidingen met volledig leerplan en dat de VDAB die erkent.

Ik besef dat dit een gevaarlijke situatie is en dat het niet in de hand mag worden gewerkt dat iedereen op kosten van de RVA gaat studeren. Het zou echter logisch zijn dat er meer duidelijkheid komt en dat er meer gebruik van kan worden gemaakt. Uit het 'Geïntegreerd Actieplan van de VDAB' blijkt dat de VDAB ook in die richting begint te denken. Voor diplomagerichte opleidingen wil men gaan naar een systeem waarbij werkzoekenden inderdaad de vrijstellingen kunnen krijgen en in de eerste categorie kunnen blijven. Het is ook een materie die te paard zit tussen het federale en Vlaamse niveau.

Mijnheer de minister, wat is de filosofie achter het onderscheid dat door VDAB wordt gemaakt? Kan niet in overleg met het federale niveau een gelijkvormige procedure worden uitgewerkt? Een aantal knelpuntberoepen zouden ervoor in aanmerking kunnen komen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, collega's, er bestaan tot op heden in de werkloosheidsreglementering twee mogelijkheden voor werklozen om studies te hervatten met een volledig leerplan met behoud van werkloosheidsuitkeringen. Een eerste mogelijkheid is conform artikel 93 van het KB van 25 november 1991. Werklozen die minstens twee jaar hun studies hebben beëindigd, kunnen studies met een volledig leerplan hernemen – ze mogen wel geen einddiploma van het hoger onderwijs hebben – met behoud van uitkeringen en vrijstelling van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt op voorwaarde dat ze 312 daguitkeringen genoten hebben in de twee jaar voorafgaand aan de aanvraag. Deze laatste voorwaarde vervalt indien deze studies voorbereiden op beroepen waarvoor een significant tekort aan arbeidskrachten bestaat. De werkloze behoudt zijn recht op uitkering die echter verder degressief evolueert in de tijd. Eind januari 2006 genoten 7743 werkzoekenden in Vlaanderen van een dergelijke vrijstelling. De tweede mogelijkheid is die conform artikel 91 van hetzelfde KB.

Daarnaast bestaat de individuele beroepsopleiding in een onderwijsinrichting. De opleiding moet erkend zijn door een gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling – voor Vlaanderen is dat dus de VDAB – en worden aanvaard door de directeur van het werkloosheidsbureau. De werkzoekende moet minstens 22 jaar zijn en minstens 2 jaar geleden het diploma middelbaar onderwijs hebben behaald. De werkloze behoudt zijn recht op een uitkering en die evolueert niet degressief in de tijd gedurende de opleiding. Bovendien houdt de erkenning als beroepsopleiding in dat de VDAB het inschrijvingsgeld en de studiekosten van de cursist ten laste neemt, evenals eventueel de cursistenpremie, de verplaatsingsvergoeding en de kinderopvangpremie.

Tot nu toe worden enkel de opleidingen voor verpleegkundige en opvoeder door de VDAB erkend en aanvaard door de directeur van het werkloosheidsbureau. In 2005 volgden 2119 cursisten de opleiding verpleegkunde, en 1821 de opleiding tot opvoeder. Het beheerscontract dat de VDAB heeft met de Vlaamse Regering, stelt dat een traject de kortste weg is van niet-arbeid naar passende duurzame arbeid, en dat uiteraard vanuit efficiëntieoverwegingen. Een algemene erkenning van alle studenten die om het even welke opleiding met volledig leerplan volgen als VDAB-cursist, moet dus genuanceerd worden bekeken, in het licht van de voornoemde bepaling uit het VDAB-beheerscontract. Naast de kosten voor de VDAB – inschrijvingsgeld, cursistenpremie, verplaatsingsvergoeding en kinderopvangpremie – levert dit ook voor de werkloosheidsverzekering niet onaanzienlijke kosten op. Om al deze redenen wordt deze materie ook bekeken vanuit het oogpunt van de knelpuntberoepen. Hierover zal dus steeds een goede afweging moeten gebeuren en dat moet, zoals de vraagsteller terecht stelt, ook in overleg gebeuren met de federale collega's van de RVA.

Navraag bij de VDAB leert me dat dit onderwerp werd besproken op de bijeenkomst van de raad van bestuur van de VDAB van 5 april 2006, in het kader van oplossingsstrategieën voor knelpuntberoepen. De sociale partners in deze raad van bestuur beslisten ter zake een onderzoek naar uitbreidingsmogelijkheden te voeren in een technische werkgroep met die sociale partners.

Als conclusie kan ik stellen dat een algemene erkenning van alle opleidingen met volledig leerplan als beroepsopleiding aanzienlijke kosten met zich meebrengt. De raad van bestuur van de VDAB heeft reeds het initiatief genomen om met betrekking tot deze thematiek een onderzoek in te stellen naar de

uitbreidingsmogelijkheden. Ook zal er met de RVA moeten worden overlegd om de doelstelling van de vraagsteller te realiseren. Gezien de recente beslissing van de raad van bestuur van de VDAB van 5 april, stel ik voor de VDAB de kans te geven om eventueel een voorstel uit te werken. Dan zullen we, als politieke verantwoordelijken, kunnen bekijken wat we daarmee kunnen doen.

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb mijn vraag gesteld op 27 april, in tempore non suspecto. Toen had ik immers nog geen weet van de beslissingen met betrekking tot dat geïntegreerd actieplan. Ik heb nadien een van de punten ervan vernomen.

Ik begrijp volkomen dat het kostenplaatje moet worden bekeken. Het lijkt me inderdaad logisch dat men bijvoorbeeld zou beginnen met het erkennen van trajecten van het tweedekansonderwijs of trajecten die leiden naar knelpuntberoepen. Het heeft weinig zin bij voorbaat alles te erkennen. Zo lijkt het ook gemakkelijk om de leerplicht te verlagen tot 3 jaar, als er geen rekening moet worden gehouden met andere dingen. Dat is wishful thinking. Ik begrijp volledig dat dit moet worden getoetst aan de begroting. Het lijkt me nuttig om af te wachten welke voorstellen de technische werkgroep zal doen met betrekking tot de uitbreiding van de erkenning en financiering van die opleidingen.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Op welke termijn zou dat dan gebeuren? Gebeurt dat tegen het einde van het jaar? Gebeurt dat voor de opmaak van de begroting?

Minister Frank Vandenbroucke: Dat weet ik eerlijk gezegd niet. Dat is een budgettair probleem, maar ook een probleem waarover met de federale overheid moet worden overlegd. Daar zijn we dus nog niet zo meteen uit. Er is natuurlijk ook geen reden om ermee te treuzelen. Er moet echter nog heel wat overleg worden gepleegd.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
